

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De SS. martyribus, Marcellino & Petro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

piis tanquā mortuos, se penitus deuorasse putauerat. Non enim illi fratrum imbecillorum lapsu gloriabantur, sed quæ dona ipsis per Dei gratiam affatim suppetebant, alijs, qui maioris opis indigerent, benigne largiebantur: atque adeo velut matris indulgentis misericordia commoti, multas lachrymas pro eorum salute in conspectu Dei patris profundebant, vitam illis flagitabant: vitam concessit Deus, vitam etiam cum proximis communicarunt, victores in omnibus, ad Deum profecti sunt, pacem amplectati, pacem nobis commendarunt, cum pace denique ad Deum decesserunt, non matri Ecclesiæ molestiam & angorem, non fratribus bellum & seditionem, sed gaudium, pacem, concordiam & charitatem reliquerunt.

MARTYRIVM SS. MARCELLINI ET PETRI,

GRAVITER CONSCRIPTVM. ADSTIPVLANTVR EI

antiqua Martyrologia, & habetur in vetustis MS. codicibus. Stylum aliquot locis nonnihil correxit F. Laur. Surius.

BENIGNITAS Saluatoris nostri, martyrum perseue. Iunij 2.
rantia comprobata, eousque processit, vt & fidei amicos coronaret, & inimicos eorum ex ipsis inferorum claustris erueret. Denique cum Romæ à paganis teneretur Petrus, Exorcista officium gerens, & multis vicibus cæsus, missus in obscurissimam habitationem, maneret in vinculis ferreis immotus, custosque carceris Arthemius Paulinam virginam filiam suam virginem, quam impensius amabat, à damonio vexari quotidie plangeret, dixit ad eum vir Dei Petrus Exorcista; Audi consilium meum, Arthemius, & crede in vnigenitum filium Dei viui Iesum Christum, qui est

S. Petrus crebro cæsus, mittitur in obscurissimum carcerem.

liberator omnium in ipsum credentium. Si enim verè credideris, mox erit salua filia tua. Respondit Arthemius; miror valde imprudens consilium tuum, quod cum teste Deus tuus liberare non possit, in ipsum licet credas, & quotidie pro eius nomine plagas & vincula perferas, mihi persuadere vis liberaturum illum filiam meam, si ego in eum credidero. Dixit ei Petrus; Potest me liberare Dominus meus & de his vinculis, & de poenis omnibus, sed non vult impedire coronam meam. Vult autem, vt perficiam cursum meum perferendo hos cruciatus temporarios, vt possim adipisci gloriam sempiternam. Arthemius ait; Si vis me tuo credere Deo, da operam vt fiat quod dicturus sum. Ecce ego hodie duplicabo super te catenas, & claustra carceris omnia communiam, teque in ima hac & obscura custodia solum includam, & si ex his omnibus te eripuerit Deus tuus, credam equidem in illum, sed tunc demum, cum videro incolumem filiam meam.

Tum beatus Petrus subridens, ait; Infirmas fidei tuæ poterit curari, si hoc, quod dicis, feceris. Arthemius dixit; Credam planè in illum, si & te his vinculis absoluerit, & meam filiam carauerit. Petrus ait; Vade in domum tuam, & præpara mihi mansionem, & te, neque absolvente me his vinculis, neque ostium aperiente, neque per iter deducente, ad te perueniam in nomine Domini mei Iesu Christi. Cumque eò venero, palpabunt me manus tuæ, conspicient me oculi tui, atque hos eosdem sermones tecum conferam. Et si vel sic credideris, habebis sanam filiam tuam. Hoc verò fiet nõ pro libidine tentationis tuæ, sed ad declarandam diuinitatem Domini mei Iesu Christi. Hac vt ille dixit, Arthemius caput agitans; Hic homo, inquit, nimis confectus afflictionibus, delirat & aliena loquitur, sicque discessit. Veniens autem domum, narrauit ea Candidæ uxori suæ, quæ dixit ei; Miror te illum hominem existimare insanum, qui & tibi sanitatem promittit, & nostræ filiæ sospitatem. An verò longum ille tempus tibi præfixit? Hodie dicit se venturum. Id si factum fuerit, quis dubitet Christum verum esse Deum, in quem ille credit? Arthemius dixit; Horrori est mihi fatuitas tua. Ipsi dicit si de cælo descendant, non eum absoluent à vinculis, immò si vel Iupiter ipse ad eum veniat, aperire illi carcerem non poterit. Candida respondit; Nimirum idcirco magnus habebitur Deus eius, & credendum illi erit, si hoc fecerit, quod nec ipse, vt ais, Iupiter facere possit.

Videtur delirare custodi carceris Arthemio.

Hæc & pleraque alia cum inter se loquerentur, & occumbente diei lumine, nox initium

Miro modo
e carcere ve-
nit ad Ar-
themium.
Paulina sa-
natur.

Multi cre-
dūt in Chri-
stum.

Arthemius
caesus, trudi-
tur in custo-
diam.

Marcellin^o
caditur, &
dn̄e crucia-
tur.

Petrus in
carcerem
ducitur.

Angelus
ambos libe-
rat.

tium suum stellarum ortu indicaret, adest homo Dei Petrus, Arthemio, & Candida se offerens, candidis indutus vestibus, trophæum Crucis tenens in manu sua. Mox igitur ad eius vestigia corruunt Arthemius & Candida, exclamantque, dicentes: Verè vnus est Deus omnipotens Iesus Christus. Statimque filia eorum Paulina virgo, ab im-mundo vexata spiritu, Deum confitens, & ad pedes eius proci-dens, purgata est, ita vt da-mon clamaret in aere: Virtus Christi, quæ in te est, Petre, me ligauit & expulit à virgine. Cumque hæc fieret, omnes, qui in domo Arthemij erant, crediderunt. Petre-næ autem fama ad eos, qui in vicinia morabantur, & conuenere viri amplius trecenti, plures verò foeminae, qui omnes vna voce clamabant, Præter Christum, non est alius Deus omnipotens. In conspectu enim illorum, & à demonibus obsessi liberabantur, & infirmi omnes sanabantur. Cumque omnes qui ad ades Arthemij confluerat, cu-perent fieri Christiani, abiit vir Dei Petrus, & adduxit sanctum Marcellinum presby-terum, à quo omnes in domo Arthemij baptizati sunt. Porro Arthemius ingressus ad eos, qui erant in vinculis, dixit eis: Si quis vult credere in Christum, exeat liber, veniat. que ad domum meam, & fiat Christianus. At illi omnes promittentes se in Christum credituros, egressi sunt: venientemque ad ades Arthemij, à sancto Marcellino presby-tero baptizati sunt, & sancta consecratione illuminati. Interea dum hæc agerentur, pe-silentissimus Iudex Serenus in morbum incidit, & toto spatio agritudinis eius datum est tempus baptizatis omnibus, vt sermone quotidiano Marcellini & Petri in fide Do-mini confirmarentur, per quadraginta & eo amplius dies.

Post hæc Commætariensis misit ad Arthemium custodem carceris, iudicauitque, se-surum esse vicarium, eumque iussisse, vt nocte proxima præsto sit ipse cum illis, qui e-rant in carcere. At ille baptizatorum omnium osculabatur manus, dicebatque eis, si quis vellet venire ad martyrium, faceret id intrepidus: si quis verò mallet recedere, abiret illæsus. Cum ergo ad primum pullorum cantum sederet Serenus vicarius, iu-beretque personas audiendas intromitti, ingressus Arthemius, coram omnibus dixit: Petrus Exorcista Christianorum, quem casum & tortum ac femiuium in carcere seruari iussisti, in nomine Dei sui omnium vincula soluit, ostia omnia patefecit, cun-ctosque efficiens Christianos, quò vellent, eis fecit abeundi potestatem. Ille verò cum Marcellino presbytero nusquam abscedere voluit, sed quoties eum custodire vo-lui, non comparuit. Tunc Serenus immani furore incensus, iussit Arthemium plumba-tis cædi, & trudi in custodiam: sanctos autem Dei martyres Marcellinum & Petrum, intromitti sub voce quaestoria, si quisque intromissis, ait: Mitius vobiscum agerent carni-fices, si sacrilegos religionis vestrae ritus abiceretis, neque homines noxios & crimi-num reos è carcere egredi iussissetis. Marcellinus presbyter dixit: Tam diu criminum reus manet in suis criminibus, quam diu in Christum non credit: porro simulatque crediderit, mox omni culpa ablutus & absolutus, summi Dei filius appellatur. Cum hæc & his similia diceret Marcellinus presbyter, iussit eum Serenus pugnibus cædi in ar-terijs. At vbi cadentes defecerunt, præcepit separari Marcellinum à Petro, & mitti nu-dum in carcerem, illicque vitrum contritum spargi, sicque vinctum inclusum relin-qui, lumenque & aquam ei negari.

Ad Petrum inde conuersus, ait: Nolo te existimes eculeo & lampadibus iterum esse torquendum: sed ad palum cras ligaberis, ferarumque morsibus laceratus, vitam amit-tes, si hodie dijs sacrificare contempseris. Respondit Petrus: Cum sis Serenus nomi-ne, totum te tenebrosum & tetrum atque nubilum factis ostendis, & cum homo sis mor-talis, poenas atroces intentas, minis & terroribus te perturbaturum sperans immor-talem fidem, quæ regnat in mentibus Christianorum. Tum etiam summi Dei sacerdo-tem Marcellinum, quem te rogare oportebat, vt tui misereretur, & oraret pro te, vt incredulitatis tuæ criminibus posses absolui, pugnibus cædi voluisti, & diro carceri man-cipasti: quo quidem nomine ille gloriatur & gaudet, te autem luctus excipiet sempiter-nus. His dictis, etiam Petrum iussit Serenus in vincula conijci, & pedes eius in cippo at-tissimè constringi. Cum sic autem abinuicem separati essent, & Marcellinus quidem nudus in vitreis fragmentis iaceret, Petrus verò in cippo teneretur: angelus Domini apparuit Marcellino oranti, induitque eum vestimentis ipsis, & dixit ei: Sequere me. Sequens ergo angelum, ingreditur cum eo, vbi Petrus in cippo & ferro vinctus asser-uabatur: & cum illum quoque absoluisset angelus, iussit ambos se sequi: atque ita pari-ter venerunt in domum illam, in qua baptizati omnes vnanimiter in preces incumben-bant. Dixitque angelus ad eos, vt diebus septem confirmarent populum, qui per ipsos crediderant: ac deinde ostenderent se Sereno vicario.

Postero

Postero die mittuntur quidam ad carcerem, & neque Marcellinum neque Petrum inueniunt, idque Iudici renunciant. Tunc Iudex acciri iubet Arthemium & vxorem eius Candidam cum filia Paulina virgine, cumque venissent, vrgeri eos coepit, vt dijs sacrificarent. At illi dixerunt; Nos Dominum Iesum Christum confitemur, filiū Dei viui, & idcirco nulla ratione possumus sacrificiorum vestrorum ritum nos polluere. Eos igitur omnes Serenus iubet via Aurelia immensa ruderum mole obrui.

Ea autem hora, qua ad passionem ibant, in eodem loco Christiani omnes occurrunt sanctis Marcellino & Petro. Videtes autem officiales & carnifices tam multum populum, fugerunt, currebant vero post eos quidam iuniores e populo Dei, tenueruntque eos, & blandis sermonibus inuitabant ad fidem. Sed cum nolent credere, tandem a populo retenti sunt, donec Missas faceret S. Marcellinus presbyter in crypta, in qua puniendi erant sancti. Cumque completa essent, qua Dei sunt, iussu presbyteri omnis populus abscessit. Facto quoque silentio, sancti Marcellinus & Petrus dixerunt ad eos, qui credere nolabant; Ecce in potestate nostra fuit, vt laederemus vos, neque tamen id fecimus: in potestate nostra fuit, vt toleremus e manibus vestris Arthemium & Candidam, filiamque virginem, nec fecimus. Est etiam in potestate nostra, vt si velimus, hinc abire, possumus, Dei gratia id agente, sed neque hoc facimus. Quid vos igitur ad hec? Tum illi frementes in homines Dei, Arthemium gladio percusserunt; porro Candidam & Paulinam per praeceptum in cryptam impellentes, lapidibus oppreserunt. Marcellinum autem presbyterum & Petrum Exorcistam manibus retrò ad arborem alligauerunt, donec referrent de ijs ad vicarium. Qui, vt res gestas cognouit, iussit eos duci in syluam nigram, qua hodie in honorem illorum sylua Candida appellatur, atque illic ambo pariter decollari. Vbi ad mediam syluam ventum est, ipsi suis manibus mundauerunt locum a spinis, ac deinde orantes, & pacis osculo inuicem se salutantes, flexis genibus capite plexi sunt. Qui autem eos decollauit, restatus est, se vidisse animas eorum exeuntes e corporibus, tanquam virgines auro & gemmis ornatas, vestibus indutas splendidissimis, angelicisque manibus in caelum sublatas, per auras iuisse gaudentes.

S. Marcellinus Missas facit.

Arthemius cum vxore & filia perimitur.

Marcellinus & Petrus capite puniuntur.

Per id tempus Lucilla & Firmina, Christianissima foemina, propinqua S. Tiburtij martyris, cuius nobilitas inter Senatores insignis fuit in terris, & inter martyres illustrior est in caelis, amore beati martyris a sepulchro eius non recedebant, sed constructo illic cubiculo, die noctuque ibi permanebant. Ijs ergo in visu apparuit S. Tiburtius cum his duobus martyribus, edocuitque eas, quemadmodum corpora eorum e nigra sylua absportata, iuxta ipsum in parte inferiori in crypta sepelire deberent. Fuerunt autem eis adiutorio Acolythi duo ecclesiae Romanae. Hac omnia Damasus, cum lectore esset, puerulus didicit ab eo, qui eos decollauerat, & postea factus Episcopus in eorum sepulchro his versiculis declarauit.

*limina decoraui.

Marcelline tuos, pariter Petre, noce triumphos.

Percussor retulit Damaso mihi, cum puer essem,

Hac sibi carnificem rabidum mandata dedisse,

Sentibus in medijs vestra vt tunc colla secaret,

Ne tumulum vestrum quisquam cognoscere posset,

Vos alacres vestris manibus mundasse sepulcra.

Candidulo occulte postquam iaculistis in antro,

Postea commonitam vestra pietate Lucillam,

Hic placuisse magis sanctissima condere membra.

*fodisse

Is vero, qui eos decollauit, nomine Dorotheus, postea sub sancto Iulio Pontifice publicam egit poenitentiam, & omni populo indicans, qua vidisset, baptizatus est in senectute sua, & per bonam confessionem peruenit ad misericordiam Saluatoris, qui viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

Dorotheus baptizatur.